

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Iudicium Plutarchi, de aliis signis profectus in virtutibus. Cap. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

CAPVT DECIMVM.

De alijs signis propectus in virtutibus, iudicium Plutarchi.

PRæter ea signa propectus, in superioribus capitibus, à me ex Plutarcho allata; optima sunt illa quoque signa, quæ, idem proponit, in libello hic sæpius citato, ad cognoscendum in virtute progressum.

Primum, si secundum oraculum datum Cirræis, quo dies noctesq; belligerare iubebantur, conscius tibi sis, dies te noctesq; contra vitia depugnare, aut saltem, non sæpe statione abire, neque continenter, velut iudicis facti, internuntios ab iis voluptates aliquas, aut oblectationes, aut alia negotia accipere: non iniuriâ alacri, confidentiq; animo, ad reliqua perges: quin etiam, si feceris aliquas philosophandi intercapedines, ita tamen, vt posteriora tua studia, prioribus constantiora fuerint ac prolixiora: iam non leue indicium prebet, ignauiam, esse labore, ac exercitatione elisam. Contra, malum est signum, si post exiguum tempus, multis & continentibus occasionibus, alacritas veluti elanguescens, retundatur. Post multa, ponit & alterum signum propectus.

Secundum, qui magis profecerunt, è spectaculis quoque, & rebus quibuscumque, norunt vilitatem capere, idq; colligere, quod istorum instituto commodè. Diogenes, è volâ quendam bibere conficatus, poculum è perâ proiecit, aded ad sentiendum & percipiendum ea, quæ vndecumque ad virtutem conducunt, attentio & exercitatio assidua facit idoneos, &c. Excelluit hac in re B. Franciscus Borgia, qui è singulis, quæ se obiciebant sensibus, pios eliciebat affectus, & apophtegmata, quibus plenus est vltimus liber vitæ eius. Sed maximè S. Antonius Abbas, teste S. Athanasio, ex omnibus, quibuscumque viuerebat, bonum exemplum ad imitationem elicere studebat. Et vt scribit Cassianus, dicebat, Monachum, l. 5. c. 4. spiritualia mella condere cupientem, velut apem prudentissimam, debere vnamquamque virtutem ab alijs, qui eam familiarius possident, decerpere & in sui peccatoris vase, diligenter recondere. Quod ij assequuntur, qui ardenti propectus desiderio, gesta & modum viuendi Sanctorum considerant, per quem ad culmina virtutum ascendant. Hoc quoque modo Cicero ciues suos, ad virtutem instruens, iubet facere vt cogitent acerrimè, quibus gradibus in cælum ascendit Romulus, Numa, Africani, aliique viri, virtute illustres.

Tertium quoque signum propectus infra ponit tale: Eorum, qui peccant, insanabiles sunt, qui hostili animo affecti sunt, sciuntq; aduersus reprehenses ac castigatores; qui verò sustinent, admittuntq; disciplinam, mansuetiores sunt, id verò non vile propectus est indicium: si quis commissâ culpâ, reprehendentibus se offerat, vitium exponit, & malum detegit, neque gau-

des

169. Decimumquartum, propectus signum ponit S. Bernardus, in tractatu de passione Domini. Nondum, inquit, ad summitatem Ilij peruenerunt, qui linguam suam à multiplicitate verborum nesciunt sine nolunt refrenare. Tantoq; altius se quisque nouerit, in virtutum gradibus ascendisse, quantò minus humanis colloquijs delectatur: nisi forte eiusmodi hominum, in quibus ipse Deus loquitur, & per quos verbum Dei auditur. (vti fit in spiritalibus colloquijs, quæ instituantur cum Superioribus, Patribus spiritalibus ac Confessarijs.) Tales enim non audiuntur propter se, sed propter Deum, qui & habitat & loquitur in ipsis: & cum talibus loquendo, à nostrâ sepe, Domino cooperante, dubietatibus expeditur: à prauis abducimur, & in bono proposito confirmamur.

170. Decimumquintum, propectus signum est, acquisitum per magnam sui victoriam, passionum dominium, quibus quis antea valdè exagitabatur & vincebatur, Ideò S. N. Ignatius, vt scribit Io. Petrus Maffæius, suorum propectum, non tam ex continuatâ precatione, vel diuturno secessu, quam è solida virtutis officijs, ac præsertim ex mansuetudine atque animi equitate spectabat. Cùm è familiaribus nescio quis, fratrem præstanti religione collaudans, ad Ignatium cum admiratione dixisset: En hominem iugiter precationi vacantem: immò verò, mutâ voce, En inquit Ignatius, hominem sibi met acriter imperantem. Denique licet præ precationis laude, præcelleret ipse, semper tamen, spiritum quem vocant mortificationis, spiritui speculationis antecellit. Nam vt in eloquentia studio, cùm ars & vsus ipse sit necessarius, longè plus tamen à sapientibus viris, vsui quam præceptioni tribuitur: sic in parandis virtutibus, cùm & commentatio & actio requirantur, multò plus tamen agendo & pugnando, quam speculando vel cogitando proficitur.

171. Hoc ipsum oculatus testis Petr. Ribadeneyra in vitâ S. Ignatij clariùs testatur: Quod quantum in Dei viâ, quisque profecisset, non fronte ac vultu, sed animo ac fructu meriebatur: neque ex facilitate & bonitate natura, sed ex contentione & sui ipsius victoriâ, virtutum momenta ponderabat: secernebatq; acutissimè, natura motus & gratia. Et cùm quendam adolescentem, acri ingenio, ac vehementi naturâ, Minister Romane Domus, me coram grauer accusaret apud Ignatium, & quasi minus quietum, morigerum ac tractabilem insectaretur: Ignatius non vulgi trutinâ, sed veritate & spiritalis prudentia statera rem astimans, respondit Ministro: Mitiùs quaso & blandius. Equidem istam ipsum, quem tu tam acriter reprehendum putas, plus ego in Dei viâ, paucis mensibus profecisse arbitror, quam duos illos integro anno, Nominatus autem duos, omnium ex fratribus candidissimos, & lenitate quadam ingenij, ac morum suauitate maximè amabiles.

det latendo, contentusve est, si clam id ferat, sed consistetur, operumque correctionis requirit.

174. Quartum signum, non iam profectus, sed maioris, perfectiorisque habitus indicia, vult esse Pyrrhonis, & Bionis dicta. Hic suos familiares, tum demum, certos esse, de profectu iubebat, cum perinde audirent maledicta, ac salutationes. Pyrrhonem ferunt, cum nauigans, orta tempestate periclitaretur, porcellum ostendisse, qui effuso hordeo, hilariter vesceretur, ac dixisse sociis, talem affectum vacuitatem, doctrina ac sapientia studio, parandam esse ei, qui nullam obtingente re, perturbari vellet.

175. Quintum, Zeno, inquit, ex insomniis suis, nunquamque sentire posse suos profectus, dixit. Nimirum, si neque turpi aliqua re, se per quietem, sibi videatur delectari, neque in bonestum, aut iniustum, vel agere quidquam, vel approbare, sed velut in serenitate profundissima, & omnis fluctus experte, vis anima imaginans, affectionibusque obnoxia, pelluceat, à recta ratione illustrata.

176. Sextum, Ex eodem, signum profectus addi potest. Si que laudamus, iam imitari conamur, promptius, si quis agere ea, que admiramur: que autem viuperamus, nolimus admittere. Quod ille fufius declarat.

177. Septimum est affine priori. Si bonorum virorum memoria, & consideratio celeriter adhibita, in omnibus motibus animi, aut difficultatibus oblatis, proficientes in studio virtutis, integros conseruat, atque erectos, hoc quoque indicium est profectus. Ad hoc caput, spectat imitatio sanctorum, vt enim scripsit S. Gregorius Nazianzenus, Prudentis & cordati viri est, magna mensura vitam suam metiri, atque ad excellentium virorum, sese imitationem componere. Præstat enim secundas inter homines magnos, & locupletes ferre, quam primas, inter pauperes & abiectos. Sicut maioris virique gloriæ est, paululum infra aequilam, quam supra humiles alaudas volitare.

178. Octauum, si quis suarum omnium actionum, spectatores nullos metuat, sed optet, sicut è contra qui se ipsos neglexerunt, ac corruerunt, suos ne in somniis quidem sine tremore & metu vident.

179. His addo, cum, vt ait Aristoteles, tria probos efficiant, natura, consuetudo, & ratio: profectus in probitate cognoscetur, qui examinauerit, an hæc tria nunc melius procedant, quam antea. Vt autem procedant bene, debemus, vt monet Theodorus Abbas apud Cassianum: Ad virtutum studia, irremissa cura ac sollicitudine, nos metipsos semper extendere: ipsique, nos iugiter exercitiis occupare: ne cessante profectu, confestim diminutio subsequatur. Vt enim diximus, in vno, mens, eodemque, statu, manere non prauales, id est, vt nec augmenta virtutum capiat, nec detrimenta sustineat. Non acquisuisse enim, minuisse est: quia desinens efficiendi appetitus, non aberit à periculo recidendi. Porro, an cum assiduo in virtutibus eximius profectu, possit coniungi desiderium, sanctitatis & gloriæ Christi, ac B. Virginis sanctitati ac gloriæ, proximæ, fusè ostendi, posse in Opusculo de humilitatis gradibus.

Ceterum notandum est tyronibus, aliter nos proficere in virtutibus moralibus, aliter in infusis. Hæc enim dum crescunt in iustis, vel per susceptionem aut collationem Sacramentorum, vel extra Sacramenta, per frequentationem actuum supernaturalium, omnes æqualiter crescunt, in eâ mensurâ, in quâ crescit ipsa gratia sanctificans, quam alia virtutes & dona habitualia Spiritus sancti comitantur: vt docent communiter meliores Theologi. Et non producantur ab actibus virtutum, (vti producantur & augentur habitus acquisiti, virtutum moralium) sed quia supernaturales sunt, à Deo solo per se infunduntur. Quando autem crescunt in nobis virtutes morales, vt sunt, Prudentia, Iustitia, Fortitudo, Temperantia, & alia, non crescunt æqualiter, sed per actus temperantiæ, solius habitus temperantiæ acquiritur augmentum, non verò iustitiæ, aut aliarum virtutum moralium acquisitarum. Hinc fit, vt vnus excellat virtute temperantiæ, vel liberalitatis, non virtute iustitiæ, contra quam, multi liberales peccant: vti quotidiana experientia, & exempla docent, & Philosophi Morales tradunt, cum S. Augustino. Et hæc est causa, (vti bene obseruauit S. Thomas, & ferui Dei experiuntur) quod multi iusti, habentes charitatem supernaturalem, & simul cum eâ infusas etiam virtutes morales, difficultatem patiantur in operibus virtutum: nec sentiant omnes illam facilitatem & delectationem, in bene operando, quæ est signum acquisiti habitus, vt ait Aristoteles. Hæc enim difficultas, non oritur ex defectu virtutum, quæ verè sunt in iusto: sed ex dispositionibus contrariis, relictis à præcedentibus actibus vitiosis; quæ tamen contrariæ dispositiones, minuuntur & tolluntur per exercitium actuum, per quos virtutes morales acquiruntur. Quando ergo S. Augustinus, & S. Gregorius, videntur contrarium asserere, piè explicandi sunt, non quod crescente vnâ virtute, crescant formaliter, & æqualiter alia, sed quod, ob connexionem, quam habent inter se virtutes omnes, ex Patrum, & Theologorum sententiâ (quod tamen variè explicant Theologi) vna virtus, vt ait S. Bernardus, pendet ab alterâ: & vt dicit Aristoteles: Inuicem se coadiuuant, comitantur prudentiam, ac proinde, dum vna crescit, per incrementum eius, crescit dispositio, ad melius vtendum aliis virtutibus, illi connexis, connexionem non essentiali, sed adminiculatiuâ, & dispositiuâ, vt ostendit noster P. Theophilus Raynaudus.